

**TOWARDS AND FROM CLUJ. LINGUISTIC CONTRIBUTIONS. HOMAGE
FOR THE PROFESSOR G.G. NEAMȚU AT 70 YEARS OLD
[IONUȚ POMIAN (coordinator), NICOLAE MOCANU (editor), Scriptor,
Argonaut, Cluj-Napoca, 2015, 800 p.]**

**ÎNSPRE ȘI DINSPRE CLUJ. CONTRIBUȚII LINGVISTICE. OMAGIU
PROFESORULUI G.G. NEAMȚU LA 70 DE ANI
[IONUȚ POMIAN (coordonator), NICOLAE MOCANU (editor), Scriptor,
Argonaut, Cluj-Napoca, 2015, 800 p.]**

Diana-Maria ROMAN
Facultatea de Litere, U.B.B.
Cluj-Napoca, str. Horea, 31
deedee5891@yahoo.com

Rândurile de mai jos se constituie într-o recenzie obligatorie a volumului omagial adus profesorului G.G. Neamțu, «un nume emblematic al orientării clujene de gramatică relațională neotradițională» (D. Cuibus), lansat cu două zile înaintea împlinirii vârstei de 70 de ani, «cea a deplinătății și a înțelepciunii în domeniul gramaticii românești contemporane, știință pe care a servit-o și continuă să o slujească cu o devoțiune și o pasiune aparte de o jumătate de veac.» (p. 10)

Semnificația titlului, «recunoașterea firească a faptului că, prin G.G. Neamțu, gramatica românească se întemeiază, solid și coerent, deopotrivă *înspre și dinspre Cluj*» (D. Cuibus), nu poate fi întâmplătoare, atât timp cât motivele sunt axiomatice: formarea lingvistică în perioada anilor '60-'70 la *Școala clujeană*, continuator al înaintașilor (D.D. Drașoveanu, Mircea Zdrenghea, Cornel Săteanu), scriitura nu multă, dar bună, «argumentată, concentrată, la obiect și îndrăzneată» (D. Cuibus), *Profesor, Mentor și Model* unei noi generații clujene de gramaticieni față de care a manifestat și continuă să manifeste «o extraordinară generozitate intelectuală și umană.» (D. Cuibus)

Volumul *Înspre și dinspre Cluj*, cu un număr impresionant de pagini (800 p.), coordonat de unul dintre discipolii Domniei Sale, prof. dr. Ionuț Pomian, «gramatician încă la început de drum, doctor în gramatică și modest profesor de provincie» (p. 9), și editat de Nicolae Mocanu, avându-i ca referenți științifici pe doi distinși lingviști, prof. univ. dr. Gheorghe Chivu, membru corespondent al Academiei Române, și prof. univ. dr. Alexandru Gafton de la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, apare structurat în patru mari secțiuni, după cum urmează:

a. *G.G. Neamțu, la maturitate. Schiță de portret sentimental* (Ionuț Pomian); *Relația-creatorul și organizatorul termenilor* (Daiana Cuibus, directorul *Departamentului de limba română și lingvistică generală*, Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca) (p. 9-22)

Aceste două prime intervenții despre și cu *profesorul, cercetătorul, colegul, prietenul și omul* G.G. Neamțu se constituie într-un autentic, afectiv și moral „cuvânt-înainte” al volumului, oricare ar fi punctul de începere a lecturii. Fără efuziuni în vreo direcție sau alta, încărcătura onestă și sensibilă a cuvintelor trasează profilul inconfundabil și complex al Domniei Sale: responsabilitatea, ambiția, «fervoarea intelectuală» (p. 13), rigurozitatea, pragmatismul, modestia, omenia fiind numai câteva dintre trăsăturile amintite în aceste evocări.

b. *Profesorul G.G. Neamțu. Profil bibliografic* (Ionuț Pomian) – A. *Repere biografice*, B. *Lista publicațiilor științifice* (Ionuț Pomian) (p. 23-40)

În cadrul acestor rânduri, Ionuț Pomian ne prezintă traseul biografic și bibliografic complet al profesorului G.G. Neamțu, cu informații și date exacte. Totalitatea lucrărilor prezentate în volum, cumulând studii și articole (48), recenzii, atitudini, aniversări (9), volume coordonate (*Limba și*

literatura română pentru grupele de performanță, 2003; *Limba română-Abordări tradiționale și moderne*, 2009), cărți (*Predicatul în limba română. O reconsiderare a predicatului nominal*, 1986; *Elemente de analiză gramaticală. 99 de confuzii/distincții*, 1989 – volum republicat într-o ediție mult îmbogățită - *Teoria și practica analizei gramaticale. Distincții și... distincții*, 1999, 2007, 2008, 2014; *Studii și articole gramaticale*, 2014), sunt și științifice, și didactice, putând fi secționată în două zone puternic relevante pentru specializarea *Limba română contemporană*, fonetică și morfosintaxă, majoritatea vizând-o pe ultima, aspect definitoriu care confirmă o realitate cunoscută deja: «G.G. Neamțu s-a considerat întotdeauna gramatician, exclusiv gramatician [...] și poate de aceea nici „nu s-a băgat” în alte domenii ale lingvisticii» (p. 10), toate validându-i calitatea de autentic cercetător, mereu la curent cu ce a mai apărut, cu ce s-a mai scris, „cu ce s-a mai spus.”

Sfera problemelor abordate de Domnia Sa este foarte largă și imposibil de cuprins aici, de aceea ne îngăduim a ne rezuma la cele mai semnificative: «cazul (forme cazuale, forme procazuale, flexiunea cazuală analitică a numeralului, acuzativul timpului), articolul (conceptul de „nedeterminare”, articolul nehotărât), pronumele (pronumele semiindependente *al* și *cel*, pronumele (adjectivele pronominale) de întărire și cele posesive, relativele (interogativele) exclamative, relativele cumulate), formele verbale nepersonale (gerunziul, participiul, supinul), adverbul, tipologia relațiilor sintactice (probleme speciale de încadrare categorială a unor formații cu relative), atributul (cea mai detaliată clasificare categorial-relațională), unicitatea relatemeului în subordonare, interpretarea morfosintactică a „monștrilor sintactici”, subiectul zero, monosubordonarea vs dubla subordonare (la nivel intra- și interpropozițional) etc. etc.» (p. 11)

c. *Tabula gratulatoria, ÎNSPRE ȘI DINSPRE CLUJ*, Contribuții lingvistice (p. 41-698)

Într-un număr consistent de pagini, ocupând, de fapt, cea mai mare parte a volumului, apar, în ordine alfabetică, astfel, fără vreo delimitare din punctul de vedere al conținutului, 70 de contribuții științifice, ale unor lingviști și oameni de cultură atât din marile centre universitare ale țării, Arad, Baia Mare, București, Cluj-Napoca, Iași, Oradea, Pitești, Sibiu, Timișoara, cât și din străinătate, Aix-Marseille Université și Università di Roma „La Sapienza”. Printre numele mari din lingvistica românească care au semnat omagiul *prietenului* și *colegului* G.G. Neamțu, sunt: Larisa Avram, Luminița Hoartă Cărăușu, Alexandra Cornilescu, Alexandru Gafton, Mihaela Gheorghe, Valeria Guțu Romalo, Gabriela Pană Dindelegan, Camelia Stan, Ioana Vintilă-Rădulescu, Rodica Zafiu.

Unele dintre aceste studii, cu direcții de abordare fie de tip descriptiv, fie pe filiera unei argumentări personalizate, fac trimitere la următoarele: contribuțiile științifice ale profesorului G.G. Neamțu, conceptul de predicat fiind „obiectivul” central, apartenența Domniei Sale la *Școala clujeană de sintaxă relațională neotradițională*, G.G. Neamțu - continuator fidel al profesorului de *Sintaxă*, D.D. Drașoveanu: Gabriela Violeta Adam – *Auxiliarul predicativ – termen condiționant al predicativului suplimentar*, Dana Covaci – *Școala clujeană de gramatică la ora actuală*, Daiana Cuibus – *Predicatul complex – dinspre inovație spre tradiție*, Sergiu Drincu – *Coincidentia „oppositorum”*, Daiana Felecan, Nicolae Felecan – *Cazurile gramaticale românești – perspectiva G.G. Neamțu*, Vistian Goia – *G.G. Neamțu. Un discipol fidel al lui D.D. Drașoveanu*, Lizica Mihuț – *Geneza unei idei... predicative*, Ionuț Pomian – *Concepția lui G.G. Neamțu despre Predicatul nominal*, Mihaela Secrieru – *G.G. Neamțu și Predicatul în limba română*, Valerica Sporiș - *G.G. Neamțu și gramatica neotradițională clujeană*.

Volumul mai cuprinde și articole științifice, din diferite domenii, fie cu o abordare tradiționalistă: a. *dialectologie* – Dumitru Loșonți – *Rectificări și contribuții etimologice*, Iulia Mărgărit – *Câteva observații asupra vocabularului din satul Racovița, jud. Timiș*; b. *istoria limbii române* – Cristina Corcheș – *Elemente de noutate în sistemul modal-temporal propus de „Institutiones linguae valachicae”*, Alina Dragomirescu – *Notă lexico-sintactică: exprimarea vârstei în limba română veche*, Camelia Stan – *Proprietăți sintactice ale adjectivului „tot” în limba română veche*; Rodica Zafiu – *Marcatorul concesiv „măcar” în diacronie (secolele al XVI-lea – al XVIII-lea)*; c. *lexicografie* – Ștefan Gencărău – „Român”, „moldav”, „valah” și alte intrări lexicografice; d. *limbă vs literatură* – Oana Boc – *Aspecte privind statutul limbii în textul literar*,

Georgeta Corniță – *Câteva observații privind paralelismul sintactic în lirica populară nerituală din Maramureș*; e. *lingvistică generală* – Anamaria Curea – *Noțiunea de „transpoziție” în lingvistica Școlii de la Geneva: Charles Bally și Albert Sechehaye*, Viorel Rujea – *Principii de gramatică analogică și contrastivă*, Dumitru-Cornel Vilcu – *Structura semioticii: Husserl, Peirce, Saussure, Coșeriu, Mihai Mircea Zdrenghea – Lingvistica cognitivă și categorizarea lingvistică*; f. *morfosintaxă* – Adrian Chircu – *O sintagmă pronominală cuantificatoare atipică: „nimeni alții”*, Alexandra Cornilescu, Alexandru Nicolae – *Articol hotărât referențial vs articol hotărât expletiv. Situația numelor proprii*, Ștefan Găitănar – *Contextul diagnostic al substantivului în limba română*, Mihaela Gheorghe – *Notă sintactică despre construcțiile pseudo-relative în limba română*, Valeria Guțu Romalo – *Articolul – două secole de istorie*, Viorel Hodiș – *Însuși, însăși...*, Gabriela Pană Dindelegan – *Gramatica formelor omonime „a”*, Simion Răchișan – *Normele ortoepice – auxiliare sintactice. Apropo de subiectul reluat*, Ioana Vintilă-Rădulescu – *Punctuația în GBLR: virgula și semnele echivalente*, Maria Vulișici Alexandrescu – *Considerații pe marginea proformelor*; g. *onomastică* – Oliviu Felecan – *Porecle date de elevi/studenți profesorilor. O perspectivă sociolingvistică*, Marius Oros – *Despre caracterul motivat al toponimelor*, Ilie Rad – *Cum ne semnăm articolele publicate în presă?*; h. *limba română ca limbă străină* – Antonela Arieșan – *Observații asupra utilității inventarelor lexicale*, Gilles Bardy – *Predarea limbii române în Franța. Crâmpie de istorie*, Elena Platon – *Reflexii asupra conceptului de „interlimbă”*; i. *semantică* – Cristian Pașcalău – *Definiția enigmatică – un tip special de definiție alternativă. Mecanism semantic și schiță de tipologie*; î. *sociolingvistică* – Eugenia Bojoga – *Limbă română sau „moldovenească”? O perspectivă asupra controversei actuale din Republica Moldova*, Mihaela Mureșan – *Romgleza - o temă controversată*; j. *studierea altor limbi străine* – limba engleză – Dorin-Ioan Chira, limba franceză – Ligia Stela Florea, limba italiană – Mariana Istrate, limba maghiară – Emese Fazakas, limba rusă – Sanda Misirianțu; k. *traductologie* – Alexandru Gafton – *Discursul traducătorilor din versiuni românești contemporane ale Bibliei*; l. *prezentarea unor personalități* – Nicolae Mocanu – *Epistolar: Ion Luca Caragiale – Sextil Pușcariu*, Ileana Oancea – *Asumarea unui destin: Teresa Ferro (1956-2007)*, fie cu abordări moderne: Larisa Avram – *A mirativity subjunctive in Romanian*, Melania Duma – *Relaționare și linearizare: „în afară că”/„în afară de”/„în afara”*, Ștefan Oltean – *Discursul indirect liber și lumile posibile*, Adriana Todea – *„A supăra” și „a se supăra” sau cazul unui tranzitiv retroerent*.

d. *ADDENDA. Cu gândiri și cu imagini...* (G.G. Neamțu) – A. *Memorialistice*, B. *Fotografii, Cuprins (pentru Addenda)* (p. 699-786)

Această ultimă parte reprezintă un intim și inedit „portret”, «cu gândiri și imagini», al profesorului, «contribuția» (p. 703) Domniei Sale, în acest volum, sau ECCE HOMO, «câteva segmente memorialistice care fixează (și) alte aspecte ale vieții mele decât cele din niște reductive și seci, până la urmă, repere biografice» (p. 703), «crâmpie din viața mea, adesea întortocheată, ca a majorității oamenilor, [...], o viață cu „de toate pentru toți”» (p. 703), purtând titluri (41 de titluri) «intenționat dozate cu puțin umor, cu destulă ironie, chiar (auto)persiflare, pe alocuri și cu oarecare cinism.» (p. 703)

Multe dintre rememorările Domniei Sale „trădează” triada «slăbiciunilor» (p. 13) întregii vieți a *Omului* G.G. Neamțu, „prinsă”, totodată, și în „culorile copilăriei, ale adolescenței și ale maturității” din seria de fotografii de la sfârșitul acestei secțiuni: *familie* – *părinții* – *mama* «Ei îi datorez [...] înscrierea mea pe o anumită orbită morală și profesională» (p. 706), *România*, țara «unde începe și se termină totul» (p. 735), *concediile din străinătate*, timpul pe care îl petrece la *cabana de la Gădălin* alături de cei dragi - «Dacă va fi înstrăinat, voi suferi și în lumea de dincolo», căci «este al meu, al familiei mele» (p. 758-759), *gramatică* – *profesorii pe care îi întâlnește în «drumul întortocheat spre lingvistică»* (p. 708) – *Mircea Zdrenghea*, *Romulus Todoran*, *D.D. Drașoveanu*, cel din urmă fiind «[...] ultimul mare gramatician pe care l-a dat Ardealul, în orice caz cel mai mare, mai original și mai seducător din perioada postbelică» (p. 715), *prietenii din cadrul facultății sau al lectoratelor din străinătate*, *colegii sau «Catedra cea Mare de altădată»* (p. 717),

popularitatea în rândul studenților Domniei Sale, *tâmplărie și dulgherie* sau «o a doua profesie a mea». (p. 739)

Volumul omagial *Înspre și dinspre Cluj*, prin contribuțiile de înaltă ținută științifică, mixtura de sentimente, trăiri, emoții împărtășite, promite mai mult decât o lectură și legitimează recunoașterea faptului că, asemenea lui D.D. Drașoveanu, sintaxa clujeană, ca știință a relației, SE ÎNTEMEIAZĂ și cu DOMNIA SA.